

NASTAVNA JEDINICA 1

IDENTITET

Viši srednji nivo

Pravljenje izbora

Oblikujemo svoj život,

ali i život drugih ljudi

1.1. Stavovi o izborima i identitetu

S čijim se gledištem slažem?

1.2. Pogled unazad: koji su me izbori učinili osobom kakva jesam?

Koji su izbori najviše uticali na moj život?

1.3. Pogled unaprijed: tri izbora koja oblikuju naš budući život

Sloboda se sastoji od mogućnosti da odaberemo – ili ne odaberemo

1.4. Koje mi zanimanje odgovara?

Moji kriterijumi izbora zanimanja

Dodatak: uvid u zanimanje

Nastavna jedinica 1

Identitet

Pravljenje izbora

Uvod za nastavnike

„Ko će biti moj partner?”

“Želimo li da imamo djecu?”

“Koji ću posao izabrati?”

Naglasak u ovoj jedinici: izbori oblikuju identitete

Pomenuta pitanja jesu tri najvažnija izbora u životu. U vrijeme kada smo bili tinejdžeri ili adolescenti i mi smo tražili odgovore na ta pitanja pa to sada čine i naši učenici. Praveći taj izbor mi oblikujemo vlastiti identitet – odlučujemo kako će izgledati naš život. Mijenjati te odluke bolno je i teško, a kada su u pitanju djeca gotovo nemoguće. Naše odluke ne samo da utiču na naše živote, već i na živote drugih ljudi.

Identitet - intimna, veoma lična tema

Više nego bilo koja druga jedinica iz ovog priručnika, ova, koja se bavi pojmom identiteta, vjerovatno se najviše tiče najintimnijih iskustava i želja naših učenika. Zadaci u ovoj jedinici zamišljeni su kao mogući izbor. Metod odražava iskustvo koje učenici već imaju.

Kratak pregled Nastavne jedinice 1

Prva lekcija govori o tome koliko je važno donositi odluke i vršiti izbor. U Lekciji 2 učenici se vraćaju u prošlost: koji su izbori najviše uticali na njihov život i identitet? U Lekciji 3 njihov pogled je usmjeren prema budućnosti pa nastoje da pronađu odgovore na tri gore spomenuta osnovna pitanja. U Lekciji 4 učenici se fokusiraju na jedno od tih pitanja – izbor zanimanja? Projekt uvida u zanimanje predložen je kao dodatna aktivnost (vidi Radni list za učenike 1.4).

Konstruktivistički pojam identiteta

U ovoj jedinici pojam identiteta shvaćen je na konstruktivistički način. Naš identitet ne postoji sam po sebi kao nešto statično i dovršeno, nego se on razvija tokom cijelog našeg života, kroz proces učenja, a oblikuju ga naše odluke i izbori. Neki od njih su neopozivi; drugi se pak mogu promijeniti i ispraviti ako mi to želimo (vidi Nastavni materijal 1.3).

Razvijanje kompetencije: veze s ostalim jedinicama iz ove knjige

Šta pokazuje ova tabela?

Naslov ovog priručnika, „Učestvovati u demokratiji“, stavlja naglasak na kompetencije aktivnih građana u demokratskom sistemu. Tabela u nastavku pokazuje mogućnost sinergijskih rezultata nastavnih jedinica sadržanih u ovom priručniku. Vidljivo je koje se kompetencije razvijaju u 1. jedinici (osjenčeni red u tabeli). Boldirana kolona tabele pokazuje kompetencije političkog odlučivanja i djelovanja – kolona je posebno označena zbog velike povezanosti tih kompetencija sa učešćem u demokratiji. Redovi koji se nalaze ispod toga pokazuju povezanost s drugim jedinicama u ovom priručniku: koje kompetencije razvija rad na tim jedinicama, a koje su podrška učenicima za rad u okviru jedinice 1?

Kako koristiti ovu tabelu?

Nastavnici mogu na različite načine da koriste tabelu kao instrument za planiranje nastave obrazovanja za demokratiju i ljudska prava.

- tabela pomaže nastavnicima koji mogu samo nekoliko lekcija da posvete obrazovanju za demokratiju i ljudska prava: nastavnik može izabrati samo ovu jedinicu, a zanemariti ostale, jer zna da se neke ključne kompetencije u određenoj mjeri razvijaju i tokom rada na jedinici 1 – na primjer, kako vršiti izbor, razumjeti pluralizam identiteta, ostvariti pravo na slobodu, odgovornost za odluke koje pogađaju druge ljude.
- tabela nastavnicima ukazuje na sinergijske efekte koji učenicima pomažu da u više navrata i u različitim povezanim sadržajima uče kako da razvijaju važne kompetencije.

Jedinice	Dimenzije razvijanja kompetencije			Stavovi i vrijednosti
	Politička analiza i procjena	Metodi i vještine	Učestvovati u demokratiji Političko odlučivanje i djelovanje	
1 Identitet	Vršiti izbor i razmišljati o njegovom uticaju. Izbor zanimanja i razmišljanje o kriterijumima.	Koristiti model kao instrument za analizu. Prezentacije. Učestvovati u raspravama.	Odlučiti se – utvrditi kriterijume, ciljeve i prioritete.	Odgovornost – biti svjestan kako vlastiti izbor utiče na druge. Spremnost i sposobnost da se bude svjestan ličnih želja, potreba i obaveza.
2 Odgovornost				Međusobno uvažavanje
3 Različitost i pluralizam	Individualni izbor stvara mnogo veoma različitih identiteta.			
6 Vlast i politika	Političko odlučivanje se podudara s individualnim izborom. Cilj individualne sreće podudara se s ciljem zajedničkog dobra.		Raspravljanje i javno debatovanje (učešće kada zajednica „donosi odluku”).	Spremnost i sposobnost slušanja ljudi različitih interesa i gledišta.
8 Sloboda			Ostvarivanje prava na slobodu.	

Nastavna jedinica 1: Identitet – pravljenje izbora

Oblikujemo svoj život, ali i život drugih ljudi

Tema lekcije	Razvijanje kompetencije/ ishodi učenja	Zadaci učenika	Materijali i sredstva	Metod
Lekcija 1 Stavovi o izboru i identitetu	Pojašnjavanje ličnih gledišta i izbora. Našim izborom prenosimo drugima ko smo, govorimo o svom identitetu.	Učenici biraju citat i obrazlažu svoj izbor.	Nastavni materijal 1.1 (tri primjerka, s citatima izrezanim u zasebne trake papira prije časa).	Grupni rad. Plenarna rasprava.
Lekcija 2 Pogled unazad: koji su me izbori učinili osobom kakva jesam?	Autobiografska perspektiva. Naši izbori i izbori drugih imaju odlučujući uticaj na naše živote.	Učenici razmišljaju o tome koji su se izbori i odluke snažno odrazili na njihov život.	Radni list za učenike 1.1. <i>Flip chart</i> i flomasteri raznih boja, papirnate trake (A6), ljepilo ili ljepljiva traka.	Individualni rad. Plenarna rasprava.
Lekcija 3 Pogled unaprijed: tri izbora koji oblikuju našu budućnost	Donošenje odluka, utvrđivanje prioriteta. Ljudska prava pružaju nam izbore za oblikovanje naše budućnosti – mi odlučujemo da li ćemo ih prihvatiti.	Učenici razmišljaju o ključnim izborima koji oblikuju njihovu budućnost.	Radni list za učenike 1.2. <i>Flip chart</i> , flomasteri.	Individualni rad s radnim listom za učenike. Plenarna rasprava.
Lekcija 4 Koje mi zanimanje odgovara?	Prepoznavanje, uspostavljanje ravnoteže i utvrđivanje prioriteta. Ključni kriterijumi za izbor zanimanja: „Koje zanimanje odgovara mojim interesima i prednostima? ”	Učenici biraju ili odbacuju zanimanje i objašnjavaju razloge svog izbora.	Radni list za učenike 1.3. Nastavni materijal 1.2 (izrezan u kartice sa zanimanjima, sa otprilike 10 kartica više nego učenika u učionici).	Individualni rad s radnim listom za učenike. Plenarna rasprava.
Dodatna aktivnost: uvid u zanimanje	Intervjuisanje stručnjaka; planiranje istraživačkog projekta. Pojašnjavanje poslovnih mogućnosti.	Učenici planiraju i izvode istraživački projekt.	Radni list za učenike 1.4.	Projekat.

Lekcija 1

Stavovi o izboru i identitetu

S čijim stavom se slažem?

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne za planiranje i održavanje školskog časa.</p> <p>Razvijanje kompetencije direktno upućuje na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak/zadaci za učenike, uz metod, važni su sastavni dijelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi lekcije.</p> <p>Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje kompetencije	Objašnjavanje ličnih gledišta i izbora.
Cilj učenja	Naš izbor drugima govori nešto o nama, o našem identitetu.
Zadaci za učenike	Učenici biraju citat i objašnjavaju razloge svog izbora.
Materijali i sredstva	Tri primjerka Nastavnog materijala 1.1, s citatima izrezanim prije časa u zasebne papirnate trake.
Metod	Grupni rad. Plenarna rasprava.
Raspored vremena	1. Učenici vrše izbor. 15 min. 2. Učenici objašnjavaju svoj izbor. 15 min. 3. Učenici upoređuju i razmatraju odabrano. 10 min.

Informacije

U ovoj lekciji učenici vrše izbor i upoznaju se s temom na osnovu ličnog iskustva. Ovaj pristup složenom pojmu identiteta zasniva se na zadatku, a ne na teoriji ili pristupu na osnovu teksta, kako bi učenici na taj način lakše shvatili da je pojam identiteta na vrlo praktičan način povezan s njihovim životom.

Nastavnim časom dominira komunikacija s učenicima. Frontalni način sjedenja bio bi kontraproduktivan; ako je moguće, klupe i stolice treba postaviti uza zid (u obliku potkovice).

Opis lekcije

1. Učenici vrše izbor

Učenici utvrđuju kontekst

Nastavnik uvodi temu. Svakog dana tokom cijelog života vršimo izbor i donosimo odluke – koji primjeri učenicima padaju na pamet? Učenici odgovaraju i daju primjere iz vlastitog iskustva. Nastavnik mora da pazi da učenici govore o svojim odlukama, ali da ne idu u pojedinosti raspravljajući o problemima ili razlozima koji su u pozadini njihovih odluka. Što više učenika trebalo bi da učestvuje u prvih pet minuta. Nastavnik ne treba da raspravlja o njihovim izjavama; on prati je li uspostavljena ravnoteža između svakodnevnih odluka (kupiti sandvič ili nešto kuvano za ručak) i ključnih odluka (odabrati zanimanje). Nastavnik ukazuje na očite tendencije sadržane u njihovim odlukama.

Učenici biraju citat

Nastavnik objašnjava učenicima da će čuti citate autora iz raznih zemalja i to iz davne prošlosti, ali i sadašnjosti. Njihov je zadatak sljedeći:

- Učenici biraju citat s kojim se izrazito slažu ili s kojim se uopšte ne slažu.
- Učenici koji su izabrali isti citat formiraju manje grupe (ne više od šest učenika) i objašnjavaju razloge svog izbora. Grupa imenuje svog predstavnika.
- Nakon pet minuta, svaki predstavnik daje kratku izjavu o svakom izboru. Pročitaju citat i objašnjavaju glavne razloge zbog kojih su se učenici u njihovoj grupi složili ili nijesu. Ako učenici u nekoj grupi imaju različita mišljenja, treba razgovarati o tim razlikama.

Nastavnik stavlja citate napisane na trakama papira na klupe u razredu. Svaki učenik koji je dobio citat glasno ga pročita ostatku razreda. Zatim učenici počinju da rade na zadatku. Nastavnik ih prati. Ako je neka grupa prevelika, nastavnik je dijeli u manje grupe. Ako se to dogodi, treba imati dodatne primjerke citata. Nastavnik bilježi koje su citate učenici odabrali, a koji su preostali. Neće uspjeti da čuje sve rasprave, jer će mnogi učenici govoriti istovremeno pa će nivo buke biti sličan onom u kafiću punom gostiju.

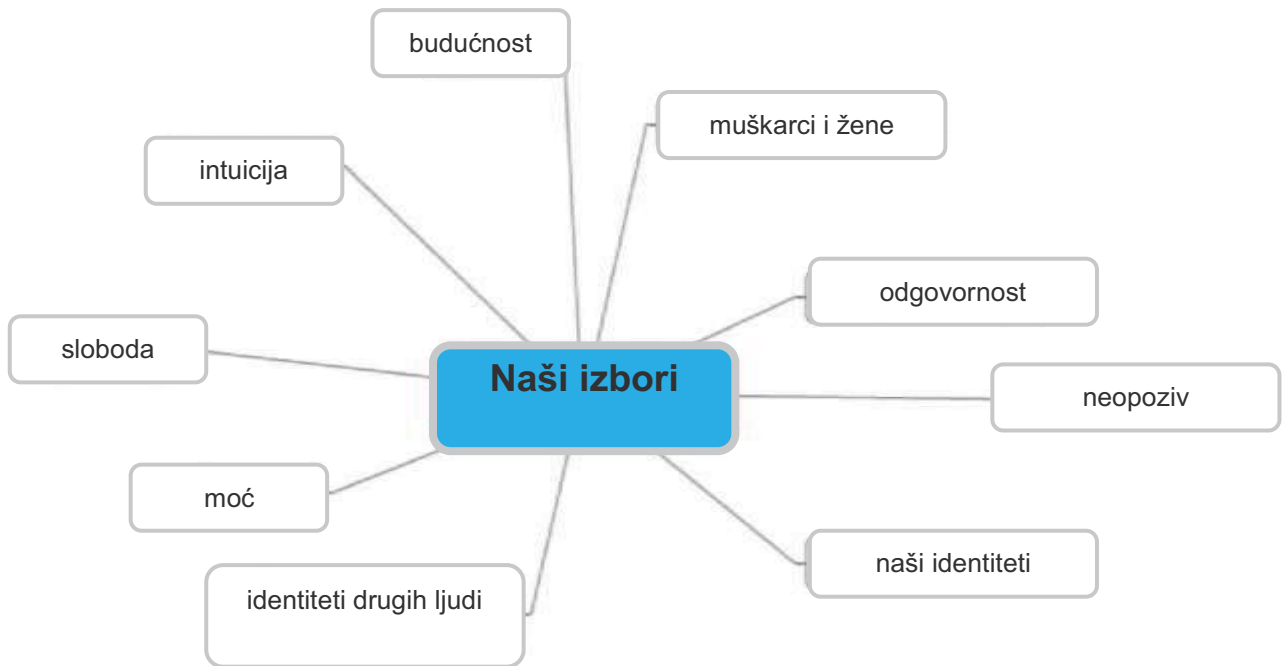
2. Učenici objašnjavaju svoj izbor

Predstavnici daju svoje izjave

Nastavnik objavljuje da je vrijeme za raspravu u grupi isteklo i poziva učenike da se uključe u plenarni dio časa koji će voditi nastavnik. Učenici i dalje sjede u svojim grupama. Govornici se smjenjuju. Ako je potrebno, nastavnik podsjeća govornika da govori o razlozima zbog kojih je grupa odabrala neki citat, a učenici mogu tražiti dodatna pojašnjenja. Nastavnik mora pripaziti da rasprava ne počne prije nego što su svi predstavnici imali priliku da govore.

Nastavnik i učenici bilježe sve što je rečeno u obliku mentalne mape

Prije svakog sljedećeg govornika, nastavnik traži da slušaoci daju sažetak ključnih izjava, kao na primjer, „mnogi naši izbori su neopozivi“, ili „kada imamo mogućnost izbora, ostvarujemo pravo na ličnu slobodu“. Nastavnik – ili učenik – sažima sve što je rečeno u obliku jednostavne mentalne mape (vidi primjer u nastavku).

3. Učenici upoređuju i razmatraju svoje izbore

Učenici čitaju mentalnu mapu – dokument koji sadrži brojne izbore

Mentalna mapa je dio završne faze osvrta na ovu lekciju.

Nastavnik postavlja jedno pitanje kako bi na taj način učenike podstaknuo na razmišljanje – mogući su mnogi odgovori jer se učenicima sada obraćamo kao stručnjacima koji nastupaju u svoje ime: govornici su upravo izložili šta učenici misle o različitim citatima na temu izbora. I same grupe su formirane po izboru učenika – dakle, što nam ova mentalna mapa govori o učenicima?

Možda će učenicima trebati neko vrijeme za razmišljanje. Treba im ga omogućiti – ima li nešto ljepše od učionice pune učenika koji u tišini razmišljaju? Zbog toga ovu produktivnu fazu ne treba prebrzo prekidati niti odmah dati priliku učeniku koji prvi digne ruku. Dajte priliku nekolicini učenika. Mogući su različiti stavovi, a razlikuju se zavisno od konteksta koji su učenici napravili svojim izborima i zavisno od onoga što je zabilježeno u mentalnoj mapi.

Zaključak: ključne izjave

Zadatak nastavnika je da zaključči čas sumiranjem ključnih izjava. Možete ih izraziti direktno ili kao lajtmotiv nekoliko izjava. Nastavnik piše ključne riječi na tablu, ili na *flip chart*-u kako bi potkrijepio sažetak:

U ovoj lekciji učenici su *izvršili izbor* razgovarajući o izboru.

1. Učenici su izvršili *različit izbor*, iz različitih razloga (evo nekoliko primjera):

- lično iskustvo;
- vrijednosti;
- pol;
- briga za druge, odgovornost;
- ljudska prava;

3. Izbor koji su učenici izvršili pokazuje da se radi o različitim ličnostima – njihov izbor nam govori o tome ko su, dakle, govori nam o *njihovom identitetu*.

Lekcija 2

Pogled unazad: koji su me izbori učinili osobom kakva jesam?

Koji izbori su najviše uticali na moj život?

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne za planiranje i održavanje časa.</p> <p>Razvijanje kompetencije upućuje direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak/zadaci za učenike, uz metod, bitni su sastavni djelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala je pomoć u pripremi časa.</p> <p>Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje kompetencije	Autobiografska perpektiva.
Cilj učenja	Naši izbori i izbori drugih imaju odlučujući uticaj na naše živote.
Zadaci za učenike	Učenici se osvrću i govore o tome koji su izbori snažno uticali na njihov život.
Materijali i sredstva	Radni list za učenike 1.1. <i>Flip chart</i> , trake papira (A6), flomasteri u raznim bojama, ljepilo ili ljepljiva traka.
Metod	Individualni rad. Plenarna rasprava.
Raspored vremena	1. Učenici istražuju koji su izbori uticali na njihove živote. 15 min.
	2. Učenici razmjenjuju zaključke do kojih su došli. 10 min.
	3. Učenici raspravljaju i govore o zaključcima do kojih su došli. 15 min.

Informacije

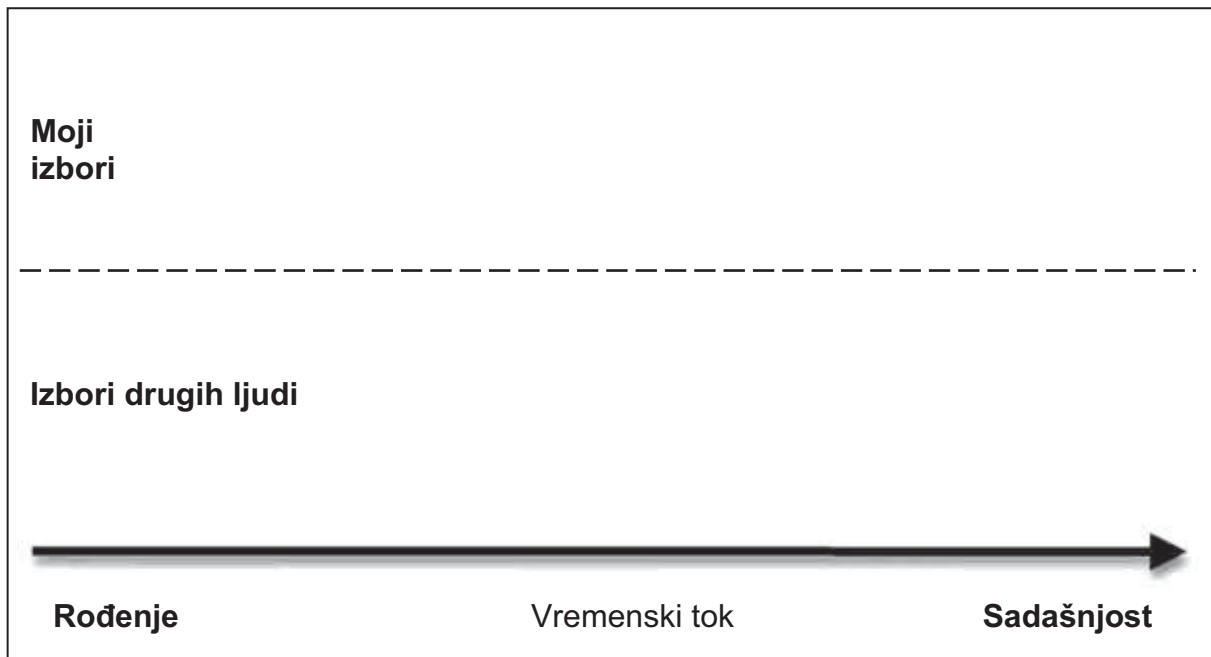
Izbori i odluke u velikoj mjeri oblikuju naš identitet. U ovoj lekciji učenici se okreću prošlosti. U sljedećoj lekciji mijenjaju perspektivu i gledaju u budućnost. Ključno pitanje ostaje isto – kako izborom i odlukom oblikujemo svoj život i živote drugih ljudi?

U ovoj lekciji, učenici najprije analiziraju svoju biografiju i to u kontekstu ključnog pitanja. Potom na plenarnom sastanku razmjenjuju neke svoje zaključke i upoređuju ih.

Opis lekcije

Priprema

Prije nego što počne čas, nastavnik stavlja papir sa *flip chart*-a na zid ili tablu i primjerke dijagrama iz Radnog lista za učenike 1.1.

1. Učenici istražuju koji su izbori uticali na njihove živote

Nastavnik uvodi zadatak

Nastavnik uvodi glavni zadatak ove lekcije. Veliki primjerak radnog materijala na *flip chart*-u služi kao pomoć. Nastavnik podsjeća na prethodnu lekciju: učenici su izvršili izbor, a ta je aktivnost omogućila uvid u različitost ličnosti. U ovoj lekciji pristup je drugačiji: kako su izbori uticali na naš identitet i razvoj? Ko je izvršio te izbore? Mi sami? Ili drugi ljudi?

Dijagram na papiru isti je kao i onaj na radnom listu koji dobijaju učenici. U gornjoj polovini učenici bilježe izbore koje su sami izvršili, a u donjoj polovini bilježe izbore drugih. Vremenski tok, koji ide s lijeva na desno, pokriva njihov životni put od rođenja to sadašnjeg trenutka. Učenici stoga mogu pokazati kada je i koji je izbor uticao na njihov identitet.

Učenici prihvataju autobiografsku perspektivu

Učenici dobijaju primjerke radnog lista 1.1 i sami rade u tišini (10-15 minuta). Razmišljaju o svom privatnom iskustvu iz autobiografske perspektive. Oni su stručnjaci sami o sebi. Zbog svoje intimne prirode, tema i informacija izuzetno su važne za svakog učenika, pa oni odlučuju šta će podijeliti s razredom u sljedećoj fazi časa.

2. Upoređivanje iskustava učenika

Uvod u zadatak

Nastavnik uvodi sljedeći korak. Sada učenici mogu međusobno razmijeniti rezultate do kojih su došli. Svaki učenik dobija dva komada papira A6 i flomastere (koje mogu, po potrebi, upotrebljavati zajedno). Samo po jedna informacija – jedan izbor – bilježi se na svaku traku papira, budući da se trake povezuju s bilješkama drugih učenika.

Nastavnik na raspored upisuje godine, počevši s godinom rođenja najstarijeg učenika i završavajući u sadašnjosti.

Zatim učenici izaberu jednu ili dvije teme iz svojih autobiografskih razmišljanja, slijedeći ove kriterijume:

- Koji je izbor imao posebno jak uticaj na moj identitet?
- Koju informaciju sam spreman da podijelim s razredom?

Učenici bi trebalo da napišu ko je izvršio izbor („ja“, „majka“, „prijatelj“...) i kada je izvršen, ali ne treba du upisuju svoja imena.

Učenici sastavljaju opšti pregled ključnih izbora

Prema uputstvima nastavnika, učenici ispunjavaju jedan ili dva lista papira i stavljaju ih na klupe licem okrenutim prema dolje. Tim od četiri učenika potom ih sakuplja i odnosi na *flip chart*.

Učenici se u polukrugu okupljaju oko *flip chart*-a, ako je potrebno u dva reda. Jedan od četvoro čita ono što je napisano. Član tima predlaže gdje na *flip chart* da se stavi pročitani zapis. Ako se stvari ponavljaju dovoljan je jedan zapis; zapisi se prebroje, zbir se zabilježi, a tekst na *flip chart*-u se zaokruži kako bi se na taj način naglasila njegova važnost. Tim sarađuje s razredom, tako da svi učenici učestvuju u čitanju zapisa i njihovom sastavljanju.

3. Učenici raspravljaju i osvrću se na postignuto

Traženje obrazaca i značajnih elemenata

Materijal je svima nov, tako da se sadržaj teško može predvidjeti. Učenicima često nije potrebno nikakvo usmjeravanje niti započinjanje, već odmah započinju s komentarima.

Ako je potrebno, nastavnik naglašava da je sljedeći korak prepoznavanje izrazitih obrazaca ili detalja.

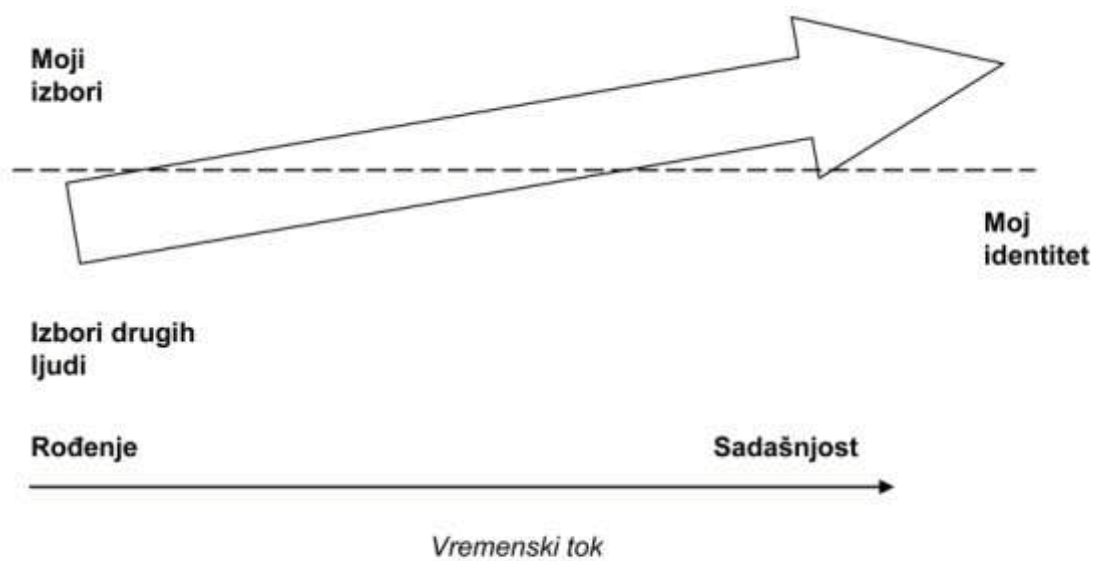
Vjerovatno će se pojaviti nekoliko obrazaca:

Adolescencija – povećana autonomija: u ranom djetinstvu drugi vrše izbor (roditelji, porodica, učitelji, ljekari). Kako odrastamo tako sve više izbora i odluka donosimo sami. Prema tome, na *flip chart*-u vjerovatno ćemo imati skupove koje možemo označiti simbolom strelice s vrškom okrenutim prema gore – pomak prema većoj autonomiji i ličnoj odgovornosti kako postajemo stariji. Jedan učenik može na papiru nacrtati strelicu (vidi prikaz u nastavku).

„*Svoje postojanje dugujem roditeljima*“. To je početak u našoj biografiji koji je svima zajednički. Elementaran je i očigledan. Naši su korijeni u našim porodicama.

Različitost i pluralizam: možda nećemo prepoznati nikakve obrasce. To ukazuje na fenomen pluralizma – razlikujemo se u svom razvoju, a naši izbori su nam pomogli da razvijemo sasvim posebne ličnosti.

Učestvovati u demokratiji

Kako djeca odrastaju, njihova autonomija izbora se povećava.

Lekcija 3

Pogled unaprijed: tri izbora koja oblikuju naš budući život Sloboda se sastoji u mogućnosti ili nemogućnosti izbora

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa.</p> <p>Razvijanje kompetencije odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metod, važni su sastavni dijelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa.</p> <p>Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje kompetencije	Donošenje odluka, utvrđivanje prioriteta.
Cilj učenja	Ljudska prava pružaju nam izbore za oblikovanje naše budućnosti – mi odlučujemo da li ćemo ih prihvatiti.
Zadaci za učenike	Učenici razmišljaju o ključnim izborima/odlukama koje utiču na njihov budući život.
Materijali i sredstva	Radni list za učenike 1.2. <i>Flip chart</i> , flomasteri.
Metod	Individualni rad s radnim listom . Plenarna rasprava.
Raspored vremena	1.Uvođenje teme i zadatka. 10 min.
	2.Učenici razmišljaju o ključnim izborima/odlukama. 10 min.
	3. Izlaganje i osvrt. 20 min.

Informacije

„Ko će biti moj parnter? ” – “Želimo li da imamo djecu?” – “Koje zanimanje ću izabrati?”

U ovoj lekciji učenici se bave navedenim izborima/odlukama. U tu svrhu prebacuju se s prošlosti na budućnost. U prethodnoj lekciji gledali su unazad i analizirali donesene izbore/odluke (i ko ih je donio), a koje su značajno uticale na njihov život i oblikovale njihov identitet u djetinstvu i u razdoblju adolescencije. U ovoj lekciji će gledati u budućnost. Izvršiće ključne izbore – po pitanju partnerstva, porodice i njihovog zanimanja – koji će vjerovatno imati najjači uticaj na njihov identitet.

Učenici pritom postaju svjesni rodnog problema: tradicionalna uloga žena bila je da izabere partnera i imaju porodicu – bez biranja zanimanja, dok su muškarci bili fokusirani na svoju ulogu hranitelja (zanimanje) i partnerstva, sa smanjenom odgovornošću za porodični život. Danas mlade žene ostvaruju svoje pravo na obrazovanje u mnogo većem broju, s ciljem izbora svog zanimanja. Prema tome, dok žene nastoje da pronađu način uspostavljanja ravnoteže između sve tri mogućnosti – zanimanja, partnerstva i porodice – mnogi muškarci, iako ne svi, i dalje se drže tradicionalnog shvatanja svoje uloge.

Opis lekcije

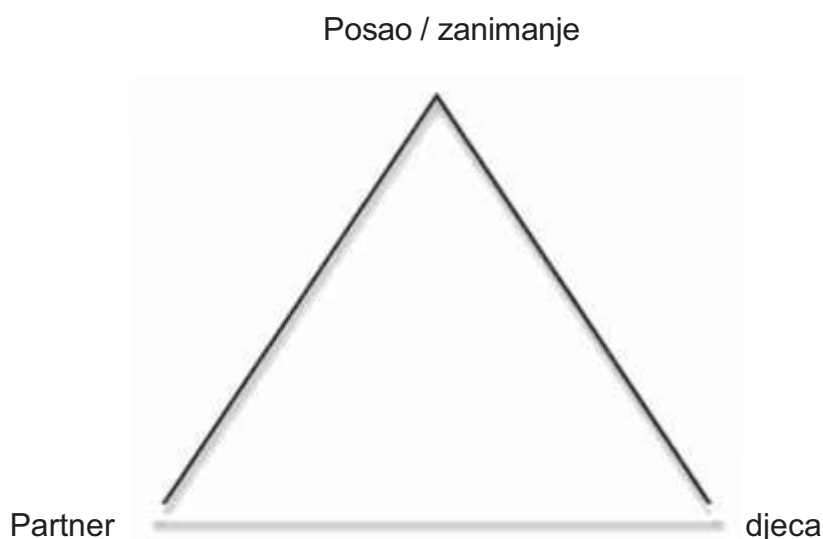
1. Uvod u temu i zadatak

Nastavnik nastoji da uključi učenike (induktivni pristup)

Nastavnik započinje čas postavljanjem pitanja na koje svaki učenik može odgovoriti, a koje direktno upućuje na osnovno pitanje: zašto pohađaš srednju školu?

Učenici, dječaci i djevojčice, sigurno će odgovoriti da žele da izaberu svoje zanimanje. Žele takođe da imaju mogućnost daljnjeg školovanja, npr. na fakultetu.

Nastavnik daje priliku nekolicini učenika da govore, sve dok se ne stvori jasna slika. Potom nastavnik sažima odgovore učenika i crta na tablu ili *flip chart* dijagram sa radnog lista za učenike 1.2 i dodaje prvi izbor – zanimanje.

Nastavnik objašnjava da je to izbor kojem su učenici upravo dali prednost pa je jasno koliko je on važan za njihov identitet. Time učenici ostvaruju ljudska prava – slobodu izbora uopšteno, i slobodu izbora zanimanja. Učenici s pravom mogu tvrditi da je ta sloboda ograničena budući da je ograničen pristup nekim zanimanjima zbog, na primjer, nezaposlenosti ili velike konkurencije. O toj temi ne treba govoriti u ovom trenutku jer će o njoj biti riječi u sljedećoj lekciji.

Nastavnik uvodi i ostale izbore/odluke: da li želim da živim s partnerom, pa ako je odgovor potvrđan, ko će mi biti partner? (ili, jesam li već izvršila/izvršio taj izbor?). Zatim, želim li, ili želimo li da imamo djecu? Nastavnik upisuje na dijagram riječi „partner“ i „djeca“ tako da odgovara radnom listu za učenike 1.2.

Nastavnik objašnjava kako svi na ovaj ili onaj način treba da odgovore na ta pitanja. Možemo odlučiti da kombinujemo sve tri mogućnosti, ili samo dvije, a jednu izostavimo. Zavisno od toga šta izaberemo ili ne izaberemo, vodićemo sasvim drugačiji život. Ostvarujemo ljudska prava, ali snosimo i odgovornost za vlastiti život, kao i živote drugih (naših partnera, naše djece).

Nastavnik uvodi zadatak

Nastavnik učenicima daje radni list za učenike 1.2. Upoznaje učenike s ljudskim pravima koja nude ključne mogućnosti izbora zanimanja, života s partnerom i podizanja djece (radni list za učenike 1.2, dio 1). Zadatak učenika je da razmisle o svom izboru i da svoju odluku unesu u tabelu u 2. dijelu radnog lista.

Ako žele, učenici mogu da uporede svoj izbor sa izborom svojih roditelja. Ovu dodatnu informaciju ne dijele s ostalim učenicima. Informacija o njihovom izboru ostaće anonimna.

2. Učenici se osvrću na svoje ključne izbore

Učenici rade sami u tišini. Nastavnik ne gleda ni u jedan radni list budući da je povjerljivost važna kada se radi o tako osjetljivim pitanjima.

Nastavnik priprema nastavak obrade ove teme. Stavlja papir sa *flip chart*-a na tablu ili zid. Bilo bi idealno da je učenik zaštićen od pogleda ostalih učenika dok piše na papir. Na papiru je modificirana verzija tabele s radnim listom za učenike 1.2.

Tekst se može redukovati samo na slova budući da je učenicima tabela poznata. Dovoljni su sljedeći simboli:

Zanimanje – **P**artnerstvo – **D**jeca

Naše mogućnosti za budućnost		Žene	Muškarci
Sve tri	P + D + Z		
Dvije od tri	P + D		
	P + Z		
	Z + D		
Jedna od tri	P		
	Z		
	D		

Nastavnik učenicima daje flomaster.

3. Prezentacija i promišljanje

Učenici govore o svom izboru

Nastavnik objašnjava na koji način učenici mogu diskretno dodati svoj izbor. Učenici jedan za drugim dolaze do *flip chart*-a i bilježe svoj izbor brojkom (1).

Djevojčice i dječaci označavaju odvojene kolone.

Učenici izlaze jedan za drugim do *flip chart*-a i bilježe svoj izbor. Kad su gotovi, dva učenika sabiraju ono što je zabilježeno u svakoj koloni i upisuju zbir.

Učenici raspravljaju o rezultatima

Rezultat se teško može pretpostaviti. Zanimljivo je vidjeti kako mnoge djevojčice i dječaci namjeravaju da objedine sve tri mogućnosti, kao i kako se mnogi odlučuju za dvije i to za koje.

„Partner+zanimanje”: Tradicionalni muški model „hranitelj+domaćica”. Učenici bi trebalo da budu svjesni implikacija ako oba partnera odaberu isto – to je model „dvostruki prihod, bez djece”.

„Zanimanje+djeca”: nije čest izbor, jer pretpostavlja samohrano roditeljstvo, premda je učenicima poznato da u velikom broju porodica postoji samo jedan roditelj – ne zbog vlastitog izbora, već kao posljedica razvoda ili smrti.

„Partner+djeca”: tradicionalni ženski model, ako traje čitav život. Mnoge mlade majke, a u manjoj mjeri i mladi očevi, prihvataju ovu mogućnost na neko vrijeme kako bi mogli brinuti o svojoj djeci dok su još mala. Podrazumijeva se da će se vratiti svom poslu čim je to moguće.

„Zanimanje+partner+djeca”: učenici shvataju da je ova mogućnost izazov. Postoji li razlika u izboru između polova? Vjerovatno će ovu opciju prihvatiti više mladih žena nego muškaraca. Ako je to tačno, koji su razlozi toga? Nastavnik ne treba da vrši pritisak na učenike ako oni nijesu voljni da govore o razlozima svog izbora. Međutim, nastavnik može naglasiti da je to primjer kako pojedinačni izbor može uticati na društvo u cjelini: ako mnogi odluče da nemaju djece, natalitet pada. Ne treba vršiti nikakav moralni pritisak, ali učenicima treba približiti dugoročne posljedice njihovog pojedinačnog izbora (vidi „Proširenje teme“ u nastavku).

Imajući na umu mogućnost ovakvog razmišljanja, nastavnik očekuje rezultate i potom odgovara – ako je potrebno i improvizuje. Prethodni osvrt, kao što smo već napomenuli, pomaže; kao što pomaže i evaluacije lekcije na kraju da bi se razvijala sposobnost i samopouzdanje za improvizaciju.

Proširenje teme

Problem pada nataliteta i starenja, odnosno smanjivanja broja stanovnika pogađa mnoge industrijske i razvijene zemlje svijeta, uključujući Kinu, Njemačku i Italiju. Javljaju se ozbiljni problemi u ekonomiji i penzionom sistemu tih zemalja. Na osnovu statističkih podataka učenici istražuju situaciju u svojoj zemlji. Mogu analizirati i donositi sudove o mogućim rješenjima.

Lekcija 4

Koje zanimanje mi odgovara?

Moji kriterijumi za izbor zanimanja

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa.</p> <p>Razvijanje kompetencije odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metod, važni su sastavni dijelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa.</p> <p>Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje kompetencije	Prepoznavanje, uspostavljanje ravnoteže i utvrđivanje prioriteta kod kriterijuma za odluku.
Cilj učenja	Osnovni kriterijumi za izbor zanimanja su: „Koje zanimanje odgovara mojim interesima i prednostima?“
Zadaci učenika	Učenici biraju ili odbacuju neko zanimanje i navode razloge svog izbora.
Materijali i sredstva	Radni list za učenike 1.3. Nastavni materijal 1.2 (izrezati niz kartica sa zanimanjima i to otprilike 10 kartica više nego što ima učenika u razredu).
Metod	Individualni rad s radnim listom. Plenarna rasprava.
Raspored vremena	1. Učenici prihvataju ili odbijaju ponudu za posao. 20 min. 2. Učenici razmjenjuju svoje kriterijume za izbor zanimanja. 20 min.

Informacije

U lekciji 1.3, učenici su razmatrali tri ključna pitanja koja će značajno uticati na njihov budući život – izbor koji se tiče njihovog zanimanja, partnera i porodice (roditeljstva). U ovoj lekciji učenici podrobnije istražuju kriterijume kod jedne od ovih odluka – izbora zanimanja.

Dva kriterijuma su od izuzetne važnosti: koji me posao zanima? Koji posao mogu najbolje raditi?

Važnost ovih pitanja je očita, ali su očite i teškoće kod odgovaranja na ta pitanja, posebno na drugo pitanje. Potrebne su konkretne informacije; predlaže se projekt uvida u zanimanje kako bi učenici savladali ovaj problem.

Opis lekcije

1. Učenici prihvataju ili odbijaju ponudu za posao

Nastavnik uvodi temu

Nastavnik uvodi temu, upućuje na *flip chart* na kojem se nalazi trougao s ključnim izborom. U prošloj lekciji učenici su raspravljali o složenosti koja prati ove tri odluke: zanimanje, partner i porodica.

U ovoj lekciji učenici će se fokusirati na jedan od ta tri izbora – svoje buduće zanimanje.

Nastavnik objašnjava početak, naime, da učenici treba da zamisle kako im je ponuđen neki posao. Nastavnik im daje karticu s ponuđenim poslom. Odlučuju hoće li ponudu prihvatiti ili ne.

Nastavnik uvodi metod – jednostavnu simulaciju tržišta rada

Nastavnik učenicima dijeli radni list 1.3 i traži da ispune prvi red: da li već imaju posao koji žele, ili, jesu li izvršili izbor? Ako ne, čekaju sljedeći korak.

Nastavnik objašnjava pravila. Kada učenici dobiju karticu s ponuđenim zanimanjem, odlučuju da li će ga prihvatiti ili odbiti. Na radnom listu bilježe svoje razloge.

Potom mogu da traže drugi posao. Mogu međusobno mijenjati posao, ili zamijeniti svoju karticu s jednom od kartica na nastavnikovom stolu. Bilježe sve poslove koji su im ponuđeni i daju obrazloženje za prihvatanje odnosno odbijanje.

Ako pronađu posao koji vole, jednostavno zadrže karticu. Ako karticu stave na klupu bez uzimanja druge kartice, ostaju nezaposleni.

Prije nego što započne simulacija tržišta rada, učenici moraju imati jasnu ideju o pravilima i svojim ulogama.

Nastavnik svakom učeniku daje jednu karticu sa zanimanjem. Mnogi će se vjerovatno buniti i odmah će htjeti da se riješe ponude. Ako je potrebno, nastavnik ih podsjeća na zadatak – da na radni list napišu razloge zbog kojih ne žele da prihvate neko zanimanje.

Učenici učestvuju u simulaciji tržišta rada – traže zanimanje kojim će se baviti

Kada su učenici dobili kartice sa zanimanjima, nastavnik ih pušta da samostalno rade. Nastavnik prati koliko je učenika prihvatilo ponudu i podsjeća ih da naprave kratke bilješke prije nego što se međusobno mijenjaju za zanimanje.

2. Učenici razmjenjuju kriterijume za izbor zanimanja

Učenici prepoznaju ključne kriterijume za izbor zanimanja

Učenici sjede u obliku pravougaonika ili kruga kako bi olakšali komunikaciju.

Nastavnik poziva na dizanje ruku. Ko je prihvatio ponudu? Ko nije?

Zatim nastavnik traži da učenici formiraju grupe od četiri do šest učenika i razmijene kriterijume. Njihov je zadatak da zapišu tri osnovna kriterijuma oko kojih se svi slažu.

Nakon pet minuta predstavnik grupe saopštava rezultat, a neki drugi član grupe bilježi njihove bodove na tablu ili *flip chart*. Bilježe se bodovi svih grupa kako bi se na taj način naglasila njihova važnost. Rezultat može izgledati ovako:

Koje mi zanimanje odgovara? Kriterijumi za izbor zanimanja

Lični interesi

Stručna sprema – zahtjevi radnog mjesta

Dobra zarada

Radno vrijeme

Fleksibilnost

Sigurnost zanimanja

.....

Učenici prepoznaju ključne kriterijume za biranje zanimanja

Ako su grupe ponavljale određene kriterijume kod izbora zanimanja, učenici mogu smatrati da su ti kriterijumi naročito važni. Razmjenjuju mišljenja i objašnjavaju razloge.

Učenici mogu slijediti svoje lične prioritete pa nije potrebno postizati saglasnost. Na primjer, visoka plata može nekom biti važnija, dok drugi mogu insistirati na slobodnim vikendima i fleksibilnom radnom vremenu. Međutim, postoji nešto što nastavnik mora nastojati da približi učenicima.

Svi želimo izbjeći nezaposlenost, tako da je sigurnost nekog zanimanja često najvažniji faktor. Međutim, poslovna kretanja ne mogu se predvidjeti pa će učenici posvuda nailaziti na konkurenciju. Učenici moraju izabrati zanimanje, ili barem kategoriju zanimanja („pravo“, „medicina“) kada završe školu, a posao će tražiti kada završe studije ili obuku. Niko ne može pouzdano predvidjeti kakve će mu biti šanse za četiri ili pet godina.

Zbog toga učenici moraju uzeti u obzir dva kriterijuma:

1. Šta me zanima i šta bih volio/voljela da radim?
2. U čemu sam dobar/dobra? Koje su moje jače strane? Šta mogu najbolje raditi ako sam pod pritiskom konkurencije?

Nastavnik učenicima daje dovoljno vremena da najprije razmisle o tim stvarima i da potom odgovore.

Učenici raspravljaju o primjeni kriterijuma

Kod razmišljanja o tome kako primijeniti ova dva osnovna kriterijuma, učenici će vjerovatno postati svjesni teškoća koje ih prate. Na drugo gornje pitanje nije teško odgovoriti. Uz pomoć roditelja i prijatelja, kao i nastavnika, mogu istražiti svoj konkretan profil kompetencija.

Prvo pitanje je mnogo teže, jer su učenicima potrebne informacije o zahtjevima posla i razvoju posla. Nastavnici nijesu stručnjaci za profesionalnu karijeru pa je škola tu ograničena i učenici sami moraju pronaći potrebne informacije. Prema tome, stiču iskustvo sa slobodom izbora i izgradnjom identiteta, što su vrlo zahtjevni zadaci.

U mnogim zemljama škole pružaju pomoć svojim učenicima u praćenju raznih zanimanja. Ovaj model predlaže se kao dodatna pomoć koju će učenici, roditelji i poslovni ljudi pozdraviti i podržati.

Proširenje teme: uvid u zanimanje

Problemi s kojima se učenici susreću i na koji im način projekt omogućavanja uvida u zanimanje može pomoći

Učenici znaju koliko je važan izbor odgovarajućeg zanimanja za njihov budući život. Shvatili su koji su osnovni kriterijumi za izbor, no shvatili su takođe da bez pouzdanih i ažuriranih informacija ne mogu procijeniti koji se zahtjevi nekog konkretnog zanimanja poklapaju s njihovom talentima, sposobnostima i interesima. Projekt uvida u zanimanje na radnom mjestu može učenicima biti korisna pomoć u dobijanju takvih informacija.

Učenici istražuju zanimanje za koje smatraju da odgovara njihovim kriterijumima. Provede nekoliko radnih dana sa stručnjakom. Prate šta rade i s kim sarađuju. Pomoću upitnika (vidi radni list za učenike 1.4) intervjuišu svog poslovnog partnera. Ako je moguće, izvršavaju određene zadatke kako bi stekli iskustvo iz prve ruke (kao tokom pripravničkog staža). Školski raspored je tako zamijenjen radnim satima na poslu. Prema tome, ako hirurrg počinje operisati u 6 sati ujutro, učenik mora biti uz njega u operacionoj sali (kako bi utvrdio, na primjer, može li uopšte podnijeti hiruršku operaciju).

Na osnovu upitnika učenici pišu izvještaj. Izvještaj se može predati nastavniku i ocijeniti, što učenicima daje dodatni podsticaj da zadatak urade kako treba. Učenicima se savjetuje da dnevno vode bilješke i pišu izvještaj tokom radne sedmice, a ne kasnije – primjer efikasnog upravljanja vremenom.

Izvještaj treba da bude sistematski opis, a ne lični dnevnik, kako bi se učenici prilikom izbora zanimanja fokusirali na osnovne kriterijume.

Učenici sami moraju da pronađu svoje poslovne partnere, uz pomoć svojih roditelja, porodice i porodičnih prijatelja. Idealno bi bilo da u tu svrhu ne odlaze na radna mjesta roditelja ili rođaka.

Podrška škole i nastavnika

Učenik ima glavnu ulogu i odgovoran je za rezultat. Škola pruža mogućnost, utvrđuje okvir, odobrava projekat i rješava pravna pitanja (dozvola nadležnog ministarstva, osiguranje). U ranoj fazi, škola takođe kontaktira roditelje koji igraju vrlo važnu ulogu (vidi u nastavku).

Na zahtjev, učenicima se može dati pisano punomoćje kada se prijavljuju za praćenje nekog zanimanja na radnom mjestu. Po okončanju projekta, direktor šalje pismo zahvalnosti svim partnerima koji su učenicima bili domaćini.

Ako je moguće, nastavnik bi trebalo da posjeti učenike tokom projekta. Nastavnik mora biti telefonski dostupan tokom projekta kako bi u hitnom slučaju mogao brzo reagovati.

Zadaci po završetku projekta

Preporučujemo ocjenjivanje izvještaja u svrhu naglašavanja njihove važnosti. Nastavnik treba da se s poštovanjem odnosi prema izvještajima budući da se radi o ličnim dokumentima. Nastavniku treba da bude jasno da nije bio prisutan tokom projekta i intervjuja, što znači da su ovdje stručnjaci učenici, a ne nastavnik. Prema tome, kod ocjenjivanja treba da se fokusira na aspekte poput jasnoće, koherentnosti, pažnje i cjelovitosti. Sa tačke gledišta učenika, ova vrsta zadatka vrednija je od bilo kojeg testa, a nastavnik bi trebalo da bude spreman da dodijeli više najboljih ocjena nego što je to obično slučaj.

Učenici bi trebalo da imaju mogućnost razmjene iskustava. To zahtijeva više vremena nego što se može osigurati u okviru redovne nastave obrazovanja za demokratiju i ljudska prava ili nastave društvene grupe predmeta. Veoma je korisna platforma praćenje zanimanja kao događaja koji organizuje škola. To je od posebne važnosti za mlađe učenike koji će tek za godinu dana raditi na takvom projektu, ali i za roditelje. Partneri istog zanimanja ili lokalna štampa kao i predstavnici lokalnih poslovnih subjekata takođe bi trebalo da budu pozvani.

Podrška roditelja

Kao prvo, roditelji mogu pružiti podršku svojoj djeci pri utvrđivanju njihovih jačih strana i interesa. Roditelji poznaju svoje dijete od prvog dana i sjećaju se njegovog razvoja iz perspektive koja se razlikuje od perspektive stručnjaka u školi. Roditelji uopšteno pozdravljaju ovakvu vrstu projekta jer cijene svaku podršku koja se pruža njihovoj djeci u izboru zanimanja. Iz razumljivih razloga roditelji obično prenaplaćavaju sigurnost zanimanja. U ekonomiji podložnoj brzim promjenama roditelji su manje pogodni za savjetnike u planiranju karijere.

Kako učenicima pronaći poslovnog partnera

Obično se od učenika traži da pronađu mentora za projekat praćenja zanimanja. Njihovi roditelji, a u nekim slučajevima rođaci ili prijatelji, mogu biti dragocjena pomoć u uspostavljanju veze s potencijalnim partnerima. Učenici ne bi smjeli prerano parviti kompromise ukoliko im se potraga učini preteškom. Ono što traže nije posao već prilika za uvid u neko konkretno zanimanje. Ako nije moguće pronaći nekog ko obavlja neki konkretan posao, npr. televizijskog novinara, ustupak bi bio tražiti alternativno rješenje u okviru iste kategorije zanimanja, npr. novinara koji radi za lokalne novine.

Od svakog profesionalca koji na sedmicu dana primi učenika očekuje se dodatni napor, a to treba izuzetno cijiniti. Međutim, mnoge poslodavce zanima privlačenje kvalifikovanih i dobro informisanih kandidata i, s njihovog gledišta, praćenje zanimanja predstavlja mogućnost testiranja učenika, a možda i priliku da im se kasnije dâ ponuda.

Učenicima je potreban mentor ili supervizor. To može biti njihov poslovni partner ili neko drugi. Učenici su oslobođeni nastave pa ih stoga ne treba plaćati za projekt koji izvode. Oni nijesu tu da bi obavljali redovni posao već da slijede vlastiti plan u skladu s upitnikom (Radni list za učenike 1.4).

Dugoročni učinci za učenike

Iskustvo je pokazalo da ovaj projekt mnogim učenicima pomaže da ozbiljnije i zrelije pristupe završnim godinama svog srednjoškolskog obrazovanja. Postaju svjesniji svojih interesa i više cijene neke predmete, jer ih mogu povezati sa svojim životom po završetku škole. Vrlo je važno i drugačije ako im neko izvan škole kaže da su „pravopis i rukopis“ *jako* važni. Osim toga, korisno je i uzbudljivo iskustvo ako učenici otkriju da se mogu nositi s prilično mnogo zadataka u profesionalnom svijetu.

Učenici se mogu vratiti u školu s jasnim odgovorima. Možda će sada znati kojim će se zanimanjem baviti pa mogu preduzeti sljedeće korake u planiranju svog studiranja i obrazovanja nakon što završe školu. Osim toga, ako im je projekat pokazao da moraju tražiti neko drugo zanimanje, to je takođe vrijedan korak naprijed, jer su se oslobodili nekih iluzija i sada mnogo preciznije mogu razmišljati koje bi im zanimanje odgovaralo.

Informacije o programima praćenja zanimanja

Velika Britanija: www.prospects.ac.uk

Baden-Württemberg, Njemačka: www.schule-bw.de/schularten/gymnasium/bogy

Nastavni materijali 1.1: Citati o izboru i identitetu

Svojim odlukama i postupcima kreiramo svoju ličnost i lice koje nosimo. Kenneth Patton
Odluka je rizik ukorijenjen u hrabrosti našeg izbora da budemo slobodni. Paul Tillich
Sve što sada radite nešto je što ste izabrali da radite. Neki ljudi ne žele u to vjerovati. No ako ste stariji od dvadeset i jedne godine, vaš život je ono što ste od njega učinili. Da biste promijenili život, morate promijeniti svoje prioritete. John C. Maxwell
Smatram da smo sami isključivo odgovorni za svoje odluke pa moramo prihvatiti i posljedice svakog svog čina, riječi i misli tokom života. Elisabeth Kubler-Ross
Ako želiš da se nešto kaže, pitaj muškarca. Ako želiš da se nešto učini, pitaj ženu. Margaret Thatcher
Sloboda, ako je uzmemo u njenom konkretnom smislu, sastoji se u sposobnosti da izvršimo izbor. Simone Weil
Najveći umovi su sposobni za najveće poroke, ali i za najveće vrline. Rene Descartes
Osnovno što nas istorija uči jeste da ljudski postupci imaju posljedice i da neke odluke, jednom donijete, ne možemo povući. One ne dopuštaju mogućnost donošenja drugih odluka pa na taj način određuju buduće događaje. Gerda Lerner
Moć biranja između dobra ili zla svima je na dohvat ruke. Origen
Jastvo nije nešto dovršeno već neprestano stvaranje kroz izbor načina našeg djelovanja. John Dewey
Ono što žene još moraju naučiti jeste da vam niko ne daje moć. Morate je same uzeti. Roseanne Barr
Kada biram između dva zla, uvijek nastojim iskušati ono koje nikada prije nisam iskusila. Mae West
Žene i mačke će učiniti što im se prohtije, a muškarci i psi se moraju opustiti i na to se naviknuti. Robert A. Henlein
Morate vježbati svoju intuiciju – vjerovati tihom glasu u sebi koji vam tačno kaže šta trebate reći ili odlučiti. Ingrid Bergman

Jedan brod plovi na istok,
drugi na zapad,
a isti vjetar duva.
Položaj jedara, a ne vjetrovi
određuju njihov smjer.

Kao vjetrovi s mora, nose nas
valovi vremena kroz život.
Stanje duše određuje cilj,
a ne mir ili borba.

Ella Wheeler Wilcox
(Prevela: Zlata Pavić)

Nastavni materijal 1.2: Kartice zanimanja

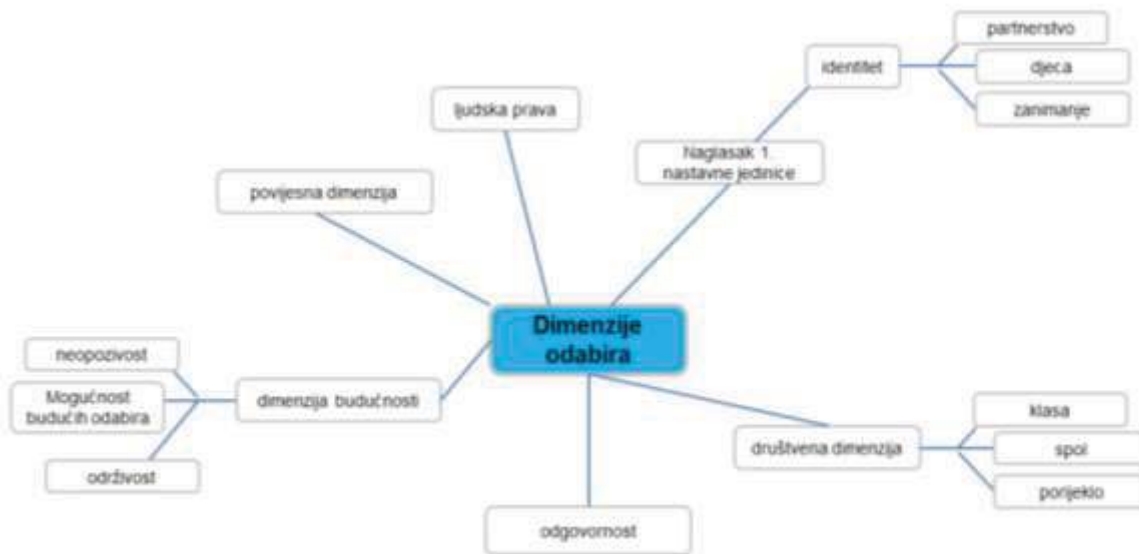
državni službenik (opštinska administracija)	Kreativni autor u oglašavanju	veterinar hirurg
arhitekta	modni snimatelj	učitelj u osnovnoj školi
Mašinski inženjer	Upravnik u vodosnabdijevanju	bankar
bolnički doktor	upravnik restorana brze hrane	bibliotekar
informatički stručnjak za prodaju	policajac	advokat

uristički vodič	prodavač	bolničarka
ekonomista	kartograf	frizer
plesač	novinar	trgovac knjigama
meteorolog	psihoterapeut	civilni pilot
Sobar/ica	vozač autobusa	električar

Izvor: www.prospects.ac.uk

Jedinica 1.3 Popratne informacije za nastavnike Konstruktivistički pojam identiteta

Povezan s pojmom identiteta, konstruktivizam znači da oblikujemo svoj identitet izborima i odlukama koje donosimo. Konstruktivizam naglašava aktivnu ulogu pojedinca i ukazuje na element učenja. U životu griješimo i svjesni smo svojih grešaka prilikom izbora. Možda neke izbore možemo promijeniti (dekonstruisati) i ispraviti, no neki izbori su neopozivi. Vrijeme se, pogotovo, može potrošiti samo jednom u životu. Konstruktivizam povezuje dinamiku izbora s rezultatom, našim identitetom koji u izvjesnom smislu postaje statičan i stabilan.

Ova jedinica stavlja naglasak na aktivnu ulogu pomoću koje oblikujemo vlastiti identitet – kao i identitete drugih, pri čemu je naša uloga takođe pasivna. Naravno, razvoj identiteta mnogo je složeniji i zavisi od mnogih drugih faktora (varijabla) koji definišu ili ograničavaju naše šanse da oblikujemo vlastite živote i identitete. To uključuje porijeklo, razred, rod, ekonomske i kulturne uslove, kao i životnu sredinu.

Dva su razloga zbog kojih ova jedinica stavlja naglasak na konstruktivističku dimenziju oblikovanja našeg identiteta na osnovu izvršenih izbora. Prvo, taj pristup povezuje identitet s ljudskim pravima. Izvršiti izbor jeste čin slobode. Drugo, učenici najbolje razumiju takav pristup jer odgovara njihovom iskustvu i pitanjima koja sami sebi postavljaju.

Nije samo pojam identiteta mnogo složeniji nego što se čini u ovoj jedinici; isto se odnosi i na pojam izbora. Gornji dijagram opisuje didaktički pristup u ovoj jedinici: učenici istražuju veze između dva složena pojma, ali ni jedan od njih u potpunosti.